

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Irena Lipowicz

Warszawa, ... 16. I. 2014 ✓

V.540.1.2014.MS

**Pan
Bartłomiej SIENKIEWICZ**

Minister Spraw Wewnętrznych

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z badanymi w moim Biurze sprawami zainteresował mnie stosunkowo nowy problem, dotyczący podejścia państwa polskiego do migrantów – obywateli Unii Europejskiej, którzy z różnych przyczyn nie są w stanie uregulować kwestii swojego pobytu na terytorium Polski.

Cudzoziemcy pochodzący z państw członkowskich Unii Europejskiej podlegają jednej z podstawowych swobód unijnych, tj. swobodzie przemieszczania się, i w tym zakresie korzystają z liberalnych warunków wjazdu i pobytu na terytorium Polski, określonych w przepisach ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobytcie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz.U. z 2006 r. Nr 144, poz. 1043 ze zm.). Ustawa ta umożliwia obywatelom UE przebywanie na terytorium Polski przez okres do 3 miesięcy jedynie na podstawie ważnego dokumentu podróży lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość i obywatelstwo. Cudzoziemcy, którzy spełniają przesłanki określone w art. 16 ust. 1 ustawy, mogą nabyć prawo pobytu w Polsce przez okres dłuższy niż 3 miesiące. Jeżeli zaś zamieszkują w Polsce nieprzerwanie przez co najmniej 5 lat, mogą uzyskać prawo stałego pobytu. Jednocześnie ustawa ogranicza możliwość wydalenia obywateli Unii Europejskiej z terytorium Polski wyłącznie do tych przypadków, w których cudzoziemcy stwarzać będą zagrożenie dla takich wartości, jak obronność lub bezpieczeństwo państwa albo bezpieczeństwo i porządek publiczny, a w przypadku cudzoziemców, którzy nie posiadają prawa stałego pobytu, także zagrożenie dla zdrowia publicznego.

Zdarza się jednak, że cudzoziemcy przyjeżdżający na terytorium Polski w ramach unijnej swobody przemieszczania się nie są w stanie spełnić przesłanek do nabycia prawa pobytu na tym terytorium przez okres dłuższy niż 3 miesiące. Dotyczy to w szczególności osób znajdujących się w złej kondycji materialnej, z różnych przyczyn niezdolnych do podjęcia jakiegokolwiek zatrudnienia, które dodatkowo nie są objęte żadnym ubezpieczeniem zdrowotnym. **W takich przypadkach, obok dramatycznych warunków bytowych, pojawiają się zatem dodatkowe trudności, w postaci braku realnych możliwości nabycia prawa pobytu, które sytuują migrantów w szarej strefie i całkowicie wykluczają ich z życia społecznego czy ekonomicznego.**

W takiej sytuacji są np. Romowie pochodzący z państw Unii Europejskiej, dla których nadal charakterystyczny jest wędrowny tryb życia i którzy egzystują w skrajnej biedzie i warunkach urągających często godności ludzkiej. Tutaj przykładem może być opisywana przez media i badana w moim Biurze sprawa rumuńskich Romów, zamieszkujących w dwóch nielegalnych obozowiskach na terenie miasta Wrocławia. Sprawa ta pokazała, że samorząd terytorialny, w tym wypadku Miasto Wrocław, nie jest w stanie samodzielnie i we własnym zakresie udźwignąć problemu poprawy warunków, w jakich społeczności takie egzystują. W piśmie z dnia 18 listopada 2013 r. nr WW2.5312.1.2013, skierowanym do Pana Ministra i przesłanym mi do wiadomości, Prezydent Miasta Wrocławia przedstawił założenia projektu pomocy Romom ze wspomnianych koczowisk, a jednocześnie zwrócił się do Pana Ministra z prośbą o konsultacje i przyznanie na ten cel środków finansowych. **Przewidywane koszty realizacji tego przedsięwzięcia, a także jego zakres, bezsprzecznie świadczą o tym, że bez wsparcia ze strony władz centralnych skuteczna pomoc Romom z koczowisk nie będzie możliwa.**

Mając to uwadze, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z prośbą o wyjaśnienie, jak z perspektywy polityki migracyjnej państwa polskiego traktowani są migranci – obywatele Unii Europejskiej, znajdujący się w opisanej w niniejszym wystąpieniu sytuacji prawnej i faktycznej. Proszę również Pana Ministra o rozważenie i ocenę, czy szczególna sytuacja tych migrantów wymaga podjęcia przez państwo kompleksowych działań, które zmierzałyby do poprawy warunków, w jakich osoby

te przebywają w Polsce, a w szczególności zapewniły im dostęp do niezbędnej pomocy socjalno – bytowej. Warto w tym kontekście zauważyć, że takie właśnie działania, choć na skalę lokalną, zakłada wspomniany wyżej projekt pomocy rumuńskim Romom, przygotowany przez Prezydenta Miasta Wrocławia.

Laura Wąwary Szewczyk

Janusz Jędrzejewski